

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет журналістики

Кафедра реклами та зв'язків з громадськістю

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« _____ » 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія реклами та PR
для студентів

спеціальності

061 «Журналістика»

рівня вищої освіти

першого (бакалаврського)

освітньої програми

061.00.02 «Реклама і зв'язки з громадськістю»

Київ-2022

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра реклами та зв'язків з громадськістю

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
« 01 » _____ 09 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія реклами та PR
для студентів

спеціальності **061 Журналістика**
освітнього рівня **першого (бакалаврського)**
освітньої програми **061.00.02 «Реклама і зв'язки з громадськістю»**

Київ-2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0329/21</u>	
_____	_____
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« _____ »	20 <u>21</u>

Розробник:

Афанасьєв Ілля Юрійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Афанасьєв Ілля Юрійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри реклами та зв'язків з громадськістю Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Протокол від 27 серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри Головко Л. М. Новохатько

Робочу програму погоджено із гарантом освітньо-професійної програми з реклами та зв'язків з громадськістю

_____ 2021 року

Гарант освітньо-професійної програми М М.М.Нетреба

Робочу програму перевірено

_____ 2021 р.

Заступник директора Інституту журналістики з науково-методичної та навчальної роботи _____

О О. А. Росінська

Пролонговано

на 2022/2023 н.р. підпис (ПІБ), «2» 09 2022 р., протокол № 1 Головко

на 20__/20__ н.р. підпис (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. підпис (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. підпис (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	-
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	-
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів з розподілом	4	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	26	-
Форма семестрового контролю	Екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Історія реклами та PR» є ознайомлення з історичним становленням та розвитком реклами та зв'язків з громадськістю як соціально-комунікаційної технології позиціонування суб'єктів соціальної діяльності в суспільстві.

Завдання дисципліни передбачають:

- розвивати *інтегральну компетентність*: здатність виконувати складні спеціалізовані завдання в галузі журналістики, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов щодо забезпечення ефективності комунікаційної діяльності;
- розвивати *загальні компетентності*:
 - **ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 - **ЗК 4.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
 - **ЗК 8.** Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.
 - **ЗК 11.** Здатність спілкуватися державною мовою.
- *спеціальні (фахові) компетентності* спеціальності:
 - **СКУ 8.** Здатність володіти емоційним інтелектом в умовах професійної діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких *програмних результатів за ОПП 061.00.02 «Реклама і зв'язки з громадськістю», освітнього рівня першого «бакалаврського».*

РН 2. Застосовувати знання зі сфери реклами та зв'язків з громадськістю для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

РН 4. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

РН 8. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

РН 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

РНУ 20. Володіти емоціями з метою збереження емоційного балансу і налаштованості на позитивний результат в умовах професійної діяльності.

В результаті вивчення курсу студент повинен:

- знати морально-етичні норми й цінності, розуміти вимоги загальної культури; на практиці дотримуватися цих норм і цінностей;
- знати права й фундаментальні свободи людини;
- вміти демократично спілкуватись, виявляти громадянську толерантність; дотримуватися чеснот (норм, настанов, цінностей) громадянина демократичного суспільства;
- вміти аналізувати й оцінювати суспільні явища і процеси, вміти критично оцінювати і розв'язувати політичні, соціальні, культурні й ідеологічні проблеми; бути здатним аналізувати, систематизувати й використовувати у професійній сфері наукову та навчально-методичну інформацію, самостійно поглиблювати й оновлювати коло своїх знань, результативно прагнути до самоорганізації рефлексії, самокоригування, професійного самовдосконалення;
- вміти застосовувати традиційні та сучасні інформаційні технології з метою формування науково-професійного тезаурусу;
- знати історичні витoki реклами та PR, понятійно-термінологічного та методичного інструментарію, що є набутокм як вітчизняних, так і зарубіжних теорії та практики реклами й PR;
- вміти ефективно використовувати медіаносії (телебачення, радіо, преса, зовнішня реклама, інтернет тощо),
- вміти пояснювати й переконувати; пров'ялвити власний стиль спілкування, вести публічну діяльність;
- вміти розпізнавати та попереджати маніпулятивні технології на історичних прикладах;
- вміти аналізувати рекламні та PR-кампанії, розроблені для державних організацій, комерційних структур, неурядових (некомерційних) об'єднань;
- володіти інформацією щодо концепцій PR, можливостей побудови системи зв'язків з громадськістю, з урахуванням особливостей цільової аудиторії, мікро- та макросередовища, знати основні іміджеві

- технології;
- знати історію становлення та розвиток провідних PR-компаній, причини їхніх невдач та успіхів;
 - вміти застосовувати досвід для того, щоб виробляти PR-продукти (тексти, візуальні образи, публічні виступи); моделювати PR-повідомлення, відповідно до концепцій комунікаційних кампаній.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами					
		Разом	Аудиторна				Самостійна
			Аудиторні	Лекції	Семинарські	Модульний контроль	
Модуль I. Ранні етапи розвитку реклами							
1	Протореклама. Прояви реклами в античних і середньовічних державах	6	4	2	2		2
2	Розвиток реклами у XVI–XIX століттях. Поява перших рекламних агентств	8	6	2	4		2
	Модульний контроль	2				2	
	Разом	16	10	4	6	2	4
Модуль II. Реклама у XX – на початку XXI століття							
3	Реклама у США та Європі: XX – початок XXI століття	11	8	2	6		3
4	Реклама в СРСР (1922–1991 рр.) і країнах Азії: (1910–2010рр.)	9	6	2	4		3
5	Українська реклама: 1991–2010 роки	7	4	2	2		3
	Модульний контроль	2				2	
	Разом	29	18	6	12	2	9
Модуль III. Елементи зв'язків з громадськістю від Стародавнього світу до початку доби професіоналізму в PR							
6	Теоретичні засади PR. Цілеспрямоване формування громадської думки в державах Стародавнього світу та раннього Нового часу	6	4	2	2		2
7	Поширення елементів PR у діяльності держав та корпорацій, систематизація зв'язків з громадськістю: XIX – перша чверть XX століття	10	8	2	6		2
	Модульний контроль	2				2	
	Разом	18	12	4	8	2	4
Модуль IV. PR в індустріальних та постіндустріальних суспільствах: розвиток зв'язків з громадськістю як професії, важливої управлінської функції, навчальної дисципліни (друга чверть XX — початок XXI століття)							
8	Еволюція технологій впливу на громадськість у другій половині 1920-х – наприкінці 1950-х років	7	4	2	2		3
9	Розквіт PR на ґрунті соціально-економічної лібералізації, демократизації, розвитку громадянського суспільства: 1960–1980-ті роки	9	6	2	4		3
10	Технологічна революція в PR-діяльності: поширення нових форм, прийомів :1990–2000-ні роки. Глобалізація PR	9	6	2	4		3
	Модульний контроль	2				2	
	Разом	27	16	6	10	2	9
	Екзамен	30					
Разом за навчальним планом		120	56	20	36	8	26

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Ранні етапи розвитку реклами

Тема 1. Протореклама. Прояви реклами в античних і середньовічних державах

Початковий етап розвитку символіки, як демонстрації приналежності до певної спільноти. Виникнення тотемів, попередників позначень приналежності до певної спільноти – як елементів рекламування саме цієї спільноти. Татуювання – первісний рекламний прояв.

Сутність протореклами та знаки власності як її варіант. Глашатаї (закликальники) — перші професійні рекламні агенти. Поява писемної реклами, графіті. Виділення професійної реклами з проторекламних текстів.

Видовищна реклама. Значення друкарського верстату Й. Гутенберга, нові канали, носії масової реклами.

Розвиток реклами як елементу релігійної пропаганди, зародження політичної реклами. Образотворча реклама пізнього Середньовіччя. Нові рекламні жанри. Вплив мистецтва і друкарства на розвиток реклами.

Тема 2. Розвиток реклами у XVI–XIX століттях. Поява перших рекламних агентств

Вплив товарного виробництва на розвиток нових видів та напрямів реклами. Взаємозв'язок між збільшенням кількості освіченого населення та зростанням і урізноманітненням ринку споживачів, у тому числі реклами. Розвиток торгових марок, товарних знаків.

Вплив науково-технічного прогресу на трансформацію рекламних засобів. Розвиток зовнішньої реклами, її видів і форм: вивіски, вітрини, вказівники.

Початок виставкової епохи. Виставка як одне з головних рекламних надбань індустріального суспільства. Створення у 1530 р. у Венеції інформаційного бюро як одна з передумов формування рекламних агентств. Засновник газетної реклами в Європі — Т. Ренодо. Поширення масової реклами на паперових носіях. Поява перших рекламних агентств. XVIII століття в Англії – створення першого рекламного агентства. 1840–1890-ті рр. — пришвидшення розвитку американської реклами, поява багатьох інновацій у рекламній галузі У. Палмер та медіабайнг. Рекламне агентство «Айер і Син».

Модуль 2. Реклама у XX – на початку XXI століття

Тема 3. Реклама у США та Європі: XX – початок XXI століття

Поширення загальнонаціональних рекламних кампаній. Трансформація низки агентств у повноциклові. Використання сталих комісійних. Зародження науки про рекламу. Рекламний бізнес у США та Європі в першій

половині ХХ століття. Піонери реклами: Клод Хопкінс (1866–1932, спеціаліст із продажів, взірець для послідовників), Брюс Бартон (1886–1967, журналіст, один із засновників відомого мережевого агентства BBDO, який впровадив «Шість непорушних заповідей рекламіста»); Лео Бернет (1891–1971); Россер Рівз та його «унікальна торгівельна пропозиція». Психологічний підхід Алекса Осборна до створення реклами. Девід Огілві (1911–1999) — батько сучасної реклами. Видатні рекламісти та рекламні компанії другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Тема 4. Реклама в СРСР (1922 – 1991 рр.) і країнах Азії: (1910 – 2010 рр.)

Радянська реклама, її зв'язок із рекламними ринками інших держав. Державне регулювання рекламної діяльності в СРСР — монополія більшовицької партії. Розвиток рекламного плакату в СРСР, роль В. Маяковського та О. Родченка у створенні реклами радянського періоду. Створення організацій ВНДІТЕ та «Главкоопторгреклама» та їх діяльність у 1960-ті роки. Домінування соціальної та політичної реклами. Поява першого рекламного ролика в період хрущовської «відлиги».

Рекламні засоби, що використовувалися в телевізійній рекламі в СРСР.

Особливості азійської реклами, її внесок у світовий розвиток рекламного бізнесу. Відкриття філій провідних європейських агентств у країнах Далекого Сходу. Прагнення Японії та Китаю до креативних ідей. Відкриття місцевих агентств, зародження оригінальної східної реклами, з урахуванням власних традицій.

Участь Азії в міжнародних рекламних комунікаціях. Японські агентства та їх діяльність у світі. Специфіка рекламної комунікації в Індії. Індійський креатор — президент Міжнародного фестивалю «Каннські леви».

Тема 5. Українська реклама: 1991–2010 роки

Розвиток реклами в період розпаду СРСР. Початок друкованої реклами в незалежній Україні. Реклама на телебаченні, можливості її розміщення. Інновації в правовому полі, нові органи, законодавчі акти з державного регулювання реклами. Представники мережевих агентств на українському рекламному ринку та їхні клієнти.

Створення рекламних асоціацій в Україні в добу незалежності. Рекламні агентства у 2000-ні рр. та їхня діяльність у сфері розвитку рекламної творчості, технологій, продажів.

Модуль 3. Елементи зв'язків з громадськістю від Стародавнього світу до початку доби професіоналізму в PR

Тема 6. Теоретичні засади PR. Цілеспрямоване формування громадської думки в державах Стародавнього світу та раннього Нового часу

Суб'єкт і об'єкт PR. Поняття «громадськість». Спільні та відмінні риси PR, реклами, пропаганди. Методологічна база історії PR. Основні методи масового психологічного впливу в перших історичних державах. Прото-PR та пропаганда, вивчення громадської думки політичними та конфесійними лідерами. Специфіка інформаційної політики в умовах вкрай низької грамотності населення. Використання риторики, фольклору, чуток, публіцистики для впливу на громадськість у державах Стародавнього світу та раннього Середньовіччя.

Елементи PR в Азії. Радикальні соціально-економічні зміни в Західній Європі як передумови розвитку прото-PR. Трансформація традиційних відносин «сеньйор-селянин» у Західній Європі, бурхливий розвиток міського самоврядування, рівня грамотності, запровадження книговидавництва для широкого загалу.

Реформація та Контрреформація. Міжконфесійна полеміка. Запровадження терміну «пропаганда». Поява перших газет, їх використання в інформаційній політиці держави. Репутація в комерції, засоби її підтримання.

Прояви західноєвропейських тенденцій на території України в XV–XVII століттях. Загострення суперництва між соціальними станами, регіонами, державами та конфесійними корпораціями.

Діячі Ренесансу та Просвітництва в пошуках нових методів та форм впливу на громадську думку. Революційні події, поширення демократичних принципів та процедур, розвиток журналістики, літератури як важливі передумови формування класичних форм PR. Прото-PR у діяльності громадських організацій за скасування рабства, пошук ненасильницьких, шляхів вирішення політичних та комерційних завдань, збільшення уваги до налагодження діалогу з громадськістю в політичних та бізнес-комунікаціях. Значення французької Енциклопедії та Французької революції в історії PR. Розвиток прото-PR на Американському континенті. Поширення прес-релізів.

Тема 7. Поширення елементів PR у діяльності держав та корпорацій, систематизація зв'язків з громадськістю: XIX – перша чверть XX століття

Перше застосування терміну «зв'язки з громадськістю». Народження «четвертої влади» у Великобританії. Проведення загальнонаціональних та міжнародних PR-кампаній. Розуміння необхідності публіситі, вдосконалення способів його досягнення. Прес-агенти. Прес-кампанії. Роль американського шоу-бізнесу та залізничних компаній в розвитку PR.

Політичні інформаційні технології в другій половині XIX століття. Зростання рівня грамотності, політичної активності населення і, як наслідок,

— революційні зміни в ставленні великих корпорацій до роботи з громадською думкою, різке збільшення фінансування інформаційної діяльності. А. Лі та Е. Бернейз як засновники теорії PR, наукове значення їхніх праць та практичні здобутки. Організаційне оформлення PR у США. Виникнення та розвиток перших PR-компаній. PR у діяльності американських громадських організацій. Початок викладання PR як самостійної дисципліни.

Модуль 4. PR в індустріальних та постіндустріальних суспільствах: розвиток зв'язків з громадськістю як професії, важливої управлінської функції, навчальної дисципліни (друга чверть XX — початок XXI століття)

Тема 8. Еволюція технологій впливу на громадськість у другій половині 1920-х – наприкінці 1950-х років

Вплив британської, німецької, австрійської, американської та російської пропаганда часів Першої світової війни на розвиток PR. Інформаційна політика урядів США та тоталітарних держав у міжвоєнний період (1919–1938 рр.). Пропаганда під час Другої світової війни та на початку «холодної війни». Діяльність американського Офісу воєнної інформації. Посилення теоретичного розмежування між пропагандою та PR, труднощі практичного застосування ідеальних PR. Вплив пропаганди 1914–1950-х рр. на розвиток теорії та практики PR. Застосування радіо, кіно та графічного дизайну в інформаційних кампаніях. Кадрова революція в PR. Велика депресія, її вплив на еволюцію PR. «Новий курс» президента Ф.Д. Рузвельта та його система зв'язків з громадськістю. Американська асоціація зв'язків із громадськістю (The Public Relations Society of America): головні цілі, завдання, досягнення. Розробка першого етичного кодексу PRSA. Вплив інтенсифікації міжнародних зв'язків, різкої демократизації та збільшення рівня грамотності в країнах «третього світу» на формування глобальних PR-компаній. Виборчі PR-технології. Виникнення Міжнародної асоціації зв'язків з громадськістю (IPRA). Головні ідеї Кодексу професійної поведінки та етики IPRA. Особливості розвитку PR у Західній Європі та в Японії в 1930–1950-і роки.

Тема 9. Розквіт PR на ґрунті соціально-економічної лібералізації, демократизації, розвитку громадянського суспільства (1960–1980-і рр.)

Соціально-економічні зміни в світі як основні чинники розвитку теорії та практики PR у 1960–1980-і рр. Нова роль громадських організацій та органів місцевого самоврядування: особливості PR у діяльності NGO, локальних громад, галузевих та інших об'єднань. Поява та розвиток перших PR-фірм з міжнародною системою представництв. Індивідуальні PR. Подальше вдосконалення теорії PR, широке розповсюдження знань про зв'язки з громадськістю, мода на PR у малому та середньому бізнесі. Поширення професійної літератури та освіти у сфері PR. Міжнародні, національні,

регіональні, галузеві та інші спеціалізовані громадські об'єднання професіоналів PR. Формування професійних стандартів PR у розвинутих індустріальних демократичних країнах у 1960-1980-і роки. Етичні кодекси PR-професіоналів.

Тема 10. Технологічна революція в PR-діяльності: поширення нових форм, прийомів: 1990–2000-ні роки. Глобалізація PR

Характерні риси розвитку PR в інформаційному суспільстві. Вплив нових, удосконалених поліграфічних, фото- кіно- та відеотехнологій на PR-діяльність. Інтернет-революція в PR. Збільшення ролі мережевих, транснаціональних PR-корпорацій. PR та «тіньова економіка». Місце PR-фахівців у організаційних структурах в бізнес-секторі: взаємовплив теорії та практики. Становлення PR в Україні: початковий період історії PR, розквіт ринку PR в Україні, криза. Професійні організації, кількісні показники, української PR-індустрії. Основні проблеми та здобутки професійної діяльності у сфері зв'язків із громадськістю в Україні в 1991–2010 роки. Взаємодія політики, реклами та PR в Україні. PR у нових медіа, digital PR: технології впливу на громадськість у першому десятилітті XXI століття.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	3	3	2	2	3	3
Відвідування семінарських занять	1	3	3	6	6	4	4	5	5
Робота на семінарському занятті	10	3	30	6	60	4	40	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	2	10	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			70		109		81		98
Максимальна кількість балів до екзамена	358								
Розрахунок коефіцієнта	Без урахування оцінки за екзамен: $358:60=5,97$. Приклад: студент набрав 300 балів. $300:5,97 = 50$ балів. На екзамені студент отримує бали в межах 40 можливих.								

6.2.Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Модуль 1. Ранні етапи розвитку реклами

Тема 1. Протореклама. Прояви реклами в античних і середньовічних державах

1. Проаналізувати передумови виникнення реклами в первісному суспільстві.
2. Дати визначення проторекламі, виділити основні її види.
3. Дати характеристику розвитку реклами в античному суспільстві.
4. Проаналізувати, аргументувати: розвиток чи занепад реклами відбувався в Середньовіччі.
5. Епоха Відродження. Вплив мистецтва на розвиток реклами.
6. Просвітництво. Винахід друкарського станка Іоганом Гутенбергом.

Тема 2. Розвиток реклами у XVI–XIX століттях

1. Охарактеризувати розвиток друкованої реклами, на конкретних прикладах.
2. Розкрити роль вітрини у споживацькій свідомості, на конкретних прикладах.
3. Виникнення та розвиток виставкової діяльності.
4. Описати передумови виникнення рекламного агентства.
5. Охарактеризувати нові форми, інструменти європейської реклами XIX століття.

Модуль 2. Реклама у XX — на початку XXI століття

Тема 3. Реклама у США та Європі: XX – початок XXI століття

Розкрити наступні питання.

1. Реклама в Англії в XX столітті (розвиток різних рекламних жанрів).
2. Реклама у Франції в XX столітті (агентства, постаті).
3. Німецька реклама XX століття. Агентство Scholz & Friends та його засновник.
4. Рекламне агентство «Lord & Thomas».
5. Стенлі Резор та його внесок в діяльність агентства «Джей Уолтер Томпсон».
6. Діяльність Альберта Ласкера, та його внесок в розвиток реклами – 0,5 год
7. Клод Хопкінс та його впровадження «семплінг».
8. Раймонд Рубікам, його впровадження в рекламній сфері. «Young&Rubicam» - агентство, яке сприяло креативній революції в світі реклами.
9. BBDO та рекламні кампанії, створені компанією.
10. Девід Огілві – батько американської реклами.

Тема 4. Реклама в СРСР (1922–1991 рр.) і країнах Азії: (1910–2010рр.)

Розкрити наступні питання.

1. Регулювання рекламної діяльності в Радянському Союзі.
2. Розвиток реклами в період НЕПу.
3. Рекламний плакат, його визначення і роль в розвитку реклами.
4. Творчість В.Маяковського і О.Родченка в рекламній сфері.
5. Рекламна діяльність в період «Хрущовської відлиги».
6. Специфіка розвитку української реклами за часів Радянського Союзу.
7. Розвиток реклами в країнах Сходу (Туреччина, ОАЕ, Ізраїль, Сирія).
8. Розвиток китайської реклами в ХХ столітті).
9. Реклама в Японії (специфіка, форми, інструменти).
10. Рекламне агентство Dentsu (історія створення, засновники, клієнти) .

Тема 5. Українська реклама:1991–2010 роки

Розкрити наступні питання.

1. Основні передумови розвитку рекламного бізнесу в нашій країні.
2. Засновники рекламного бізнесу України, та їх послідовники (Іветта Деликатная, Тетяна Василенко, Максим Лазебник).
3. Локальні рекламні агенції України («Діала», «Інтер 2000», «Академія реклами», «В4В», «Банда»).
4. Підготовка кадрів у галузі реклами.
5. Представники сітьових агенцій в нашій країні за останнє десятиріччя.
6. Діяльність громадських організацій в галузі реклами (ВРК, СРУ, УАІПП тощо.).
7. Законодавство України про рекламу.

Модуль 3. Елементи зв'язків з громадськістю від Стародавнього світу до початку доби професіоналізму в PR

Тема 6. Теоретичні засади PR. Цілеспрямоване формування громадської думки в державах Стародавнього світу та раннього Нового часу

1. Проаналізувати структуру, місце та значення технологій зв'язків з громадськістю в системі соціальних комунікацій.
2. Прокоментувати та проілюструвати прикладами сформульовані Арістотелем якості мовця, що викликають довіру слухачів: розум, добродійність і доброзичливість.
3. Проаналізувати специфіку PR-технологій античної доби.
4. Охарактеризувати засоби формування іміджу державних діячів у стародавні часи.
5. Скласти перелік елементів PR, що застосовувалися у Європі та Азії в XV — XVII століття.
6. Проаналізувати основні технології впливу на громадську думку в

Європі XV — XVII ст., визначити відмінності від попередніх історичних періодів.

7. Охарактеризувати методи та форм впливу на громадську думку, які виникли та поширилися в добу Просвітництва.

Тема 7. Поширення елементів PR у діяльності держав та корпорацій, систематизація зв'язків з громадськістю: XIX – перша чверть XX століття.

1. Скласти перелік елементів PR, що застосовувалися у Європі та США в другій половині XIX ст. – першій чверті XX ст., визначити відмінності від попередніх історичних періодів.
2. Знайти спільні та відмінні риси в діяльності Айві Лі та Едварда Бернейза.
3. Скласти перелік галузей економіки, а також і сфер громадського життя, в яких найбільш активно застосовувалися елементи PR у другій половині XIX ст. – першій чверті XX століття.

Модуль 4. PR в індустріальних та постіндустріальних суспільствах: розвиток зв'язків з громадськістю як професії, важливої управлінської функції, навчальної дисципліни (друга чверть XX — початок XXI століття).

Тема 8. Еволюція технологій впливу на громадськість у другій половині 1920-х – наприкінці 1950-х років.

1. Зробити порівняльний аналіз німецької, австрійської, британської та російської пропаганди періоду Першої світової війни, знайти розбіжності пропагандистських технологій з сучасними розуміння PR.
2. Проаналізувати діяльність американського Офісу воєнної інформації, виявити спільні та відмінні риси, порівнявши американську та радянську пропаганду.
3. Перелічити та проаналізувати передумови збільшення уваги до налагодження діалогу з громадськістю в політичних та бізнес-комунікаціях у США в другій половині 1920-х років. Дослідити контекст та особливості діяльності суспільного руху «Громадськість повинна знати все!».
4. Визначити загальні особливості практики бізнес-PR у Європі та в Японії наприкінці 1950-х років.

Тема 9. Розквіт PR на ґрунті соціально-економічної лібералізації, демократизації, розвитку громадянського суспільства: 1960–1980-ті роки.

1. Скласти таблицю-перелік соціально-політичних змін, які безпосередньо вплинули на розвиток PR у світі в 1960–1980-і рр.).
2. Скласти перелік PR-фахівців, чия діяльність у 1960–1980-і рр. найбільше вплинули на розвиток PR у світі 1960–2000-х років.
2. Дослідити історію формування етичних принципів професійної

діяльності PR-фахівців, скласти таблицю з порівняльним аналізом етичних кодексів різних професійних об'єднань PR-фахівців.

Тема 10. Технологічна революція в PR-діяльності: поширення нових форм, прийомів: 1990–2000-ні роки. Глобалізація PR.

1. Скласти докладну характеристику PR у контексті нової ролі громадських організацій та органів місцевого самоврядування в постіндустріальну добу.
2. Охарактеризувати PR-ринок США початку XXI століття.
3. Визначити головні риси та специфіку європейського PR-бізнесу початку XXI століття.
4. Визначити головні риси та специфіку українського PR-бізнесу початку XXI століття. Скласти хронологічну таблицю основних подій становлення українських PR (1990-і рр. XX ст. — початок XXI ст.).

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за такими *критеріями*:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
- 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
- 4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється самостійно кожним студентом в електронному вигляді і прикріплюється до електронного курсу або здаються в роздрукованому вигляді.

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. Оцінюється за виконання завдань у формі, зазначеній викладачем робочій програмі. *Форми* модульного контролю – проведення модульних робіт, що передбачають відповіді на декілька видів тестових запитань і ґрунтовне розкриття декількох питань, сформульованих як відкрите запитання з матеріалу модуля. Кількість модульних контрольних робіт з навчальної дисципліни – 4, виконання кожної роботи є обов'язковим.

Критерії оцінювання:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;
- 3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;
- 4) уміння наводити приклади зі сучасної практики реклами та зв'язків з

громадськістю, ілюструвати теоретичні положення практичними прикладами;

б) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмовій роботі, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

7) повнота відповіді на питання, якість і самостійність, творчий підхід, ініціативність у виконанні завдання.

При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань. Правильне виконання всіх завдань оцінюється максимально у 25 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Семестровий контроль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульних контрольних робіт. Семестровий контроль знань студентів проводиться у формі екзамену і здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу. Формат екзамену – тести.

6.5. Орієнтовний перелік тематичних питань для тестів.

Історія реклами

1. Зробіть порівняльний аналіз історії розвитку двох видів реклами в Україні: друкованої та телевізійної.
2. Проаналізуйте діяльність основних сейлз-хаузів в Україні (від минулого до сучасності), порівняйте її з особливостями появи, розвитку і керівництва одного з перших сейлз-хаузів — «Відео Інтернешнл» (Video International).
3. Початок рекламного бізнесу в Україні в добу незалежності.
4. Зробіть порівняльний аналіз історії розвитку агентств «Інфокон» та В4В.
5. Порівняйте історію створення, особистості засновників, внесок у розвиток реклами в Україні двох компаній: DIALLA Communications та «Консалтинг Україна».
6. Історія агенств BBDO та PROVID в Україні: виникнення, розвиток, керівництво.
7. Розвиток реклами в Україні у 2000-ні роки.
8. Зробіть порівняльний аналіз історії розвитку корпорацій: британської WPP та японської Dentsu.
9. Порівняйте історію створення, особистості засновників, основні роботи агенств: Saatchi & Saatchi та Scholz & Friends.
10. Викладіть історію агентства HAVAS.

11. Проаналізуйте особливості розвитку реклами у Великобританії, порівняйте відомі вам британські рекламні агентства між собою, а також із агентствами інших країн.
12. Початок рекламного бізнесу в Україні в добу незалежності.
13. Зробіть порівняльний аналіз провідних рекламних агенств Франції.
14. Проаналізуйте розвиток реклами у Франції, порівняйте провідні французькі рекламні агенства з агентствами інших країн.
15. Проаналізуйте особливості рекламного бізнесу Німеччини.
16. Порівняйте історію розвитку реклами в двох країнах: Німеччина та США.
17. Порівняйте історію розвитку реклами в двох країнах: Франція та та США.
18. Білл Бернбах, його участь у створенні агентства DDB.
19. Теорія «Мозкового штурму», історія її створення.
20. Що спільного ті відмінного було в історії створення агентства BBDO, порівняно з іншими рекламними компаніями?
21. Хто розробив концепцію «Унікальна торговельна пропозиція», які ще були досягнення у цієї людини?
22. Проаналізуйте досягнення Алекса Осборна в рекламі, порівняйте його з іншими видатними рекламістами.
23. Проаналізуйте розвиток реклами доби Середньовіччя, визначте специфіку цього періоду в історії реклами, порівняно з попередньою та наступною епохами.
24. Россер Рівз і Девід Огілві: спільне а відмінне у діяльності цих рекламистів.
25. Прослідкуйте шлях агентства «Лео Бернетт» (Leo Burnett), проаналізуйте провідні кампанії, створені нею. Порівняйте їх із кампаніями, створеними Раймондом Рубікамом.
26. Порівняйте історію становлення та подальшої діяльності двох видатних рекламистів: Лео Бернетта й Альберта Ласкера.
27. «Шість заповідей гарного копірайтера».
28. Опишіть основні досягнення, внесок Волні Палмера у розвиток реклами.
29. Проаналізуйте та порівняйте постаті Джорджа Баттена та Брюса Бартона.
30. Клод Гопкінс та його досягнення в рекламній діяльності.
31. Проаналізуйте історію створення та діяльність агентства «Айер і син» (Ayer & Son), порівняйте з історією будь-якої іншоїрекламної компанії.
32. Проаналізуйте особливості розвитку української реклами за радянських часів, стисло порівняйте з попередньою та наступною епохами реклами в Україні.
33. Створення перших рекламних агентств: передумови, назви.
34. Радянська реклама за часів «Перебудови».

35. Опишіть внесок В. Маяковського та О. Родченка в розвиток реклами, порівняйте з діяльністю аналогічних сучасних професіоналів.
36. Проаналізуйте чинники та хід розвитку радянської реклами 1960–1970-х років.
37. Охарактеризуйте історію плакату Франції, в контексті всесвітньої історії рекламних плакатів.
38. Проаналізуйте вплив російської реклами початку ХХ ст. на рекламу в період НЕПу.
39. Охарактеризуйте історію створення виставок, їх вплив на рекламування товарів.
40. Проаналізуйте особливості реклами в індустріальному суспільстві, порівняйте її форми та інструменти з особливостями античної реклами.
41. Проаналізуйте вплив промислової революції на розвиток реклами, виставкової діяльності, на історичних прикладах.
42. Порівняйте історичний розвиток упаковки з розвитком вивіски, опишіть їх роль та функції щодо реклами.
43. Проаналізуйте роль релігії в розвитку середньовічної реклами, на конкретних прикладах.
44. Проаналізуйте три інформаційні революції. Яка з них більш за все вплинула на розвиток реклами?
45. Проаналізуйте особливості реклами в первісному суспільстві, виділіть головну його рекламну форму.
46. Розвиток реклами в Середньовіччі: основні особливості, етапи.
47. Проаналізуйте місце глашатаїв як перших проторекламних агентів, на тлі основних проявів реклами в Стародавньому Римі та Стародавній Греції.

Історія PR

1. Охарактеризуйте письмові повідомлення як засіб впливу на громадську думку в Стародавньому світі.
2. Проаналізуйте прото-PR Стародавньої Греції, виділіть основні чинники його розвитку.
3. Охарактеризуйте основні чинники розвитку та компоненти прото-PR у Стародавньому Римі.
4. Проаналізуйте застосування технологій впливу на громадську думку політичними лідерами у Стародавньому Римі, знайдіть спільні та відмінні риси, порівняно із сучасністю.
5. Проаналізуйте розвиток прото-PR доби Середньовіччя, визначте його специфіку, порівняно з попередньою та наступною епохами.
6. Діяльність середньовічних братств, спрямована на формування громадської думки.
7. Проаналізуйте історичний шлях терміну «пропаганда», у його зв'язку з історією PR.

8. Поява терміну «зв'язки з громадськістю», його подальша еволюція в теорії та практиці PR.
9. Роль Реформації та Контрреформації в історії PR.
10. Проаналізуйте специфіку розвитку PR-технологій у США (кінець XIX – початок XX ст.), порівняйте з особливостями інших країн та епох.
11. Особливості теоретичних напрацювань та практичної діяльності А.Лі.
12. Проаналізуйте значення пропаганди в історичному розвитку PR.
13. Е. Бернейз як один із «батьків-засновників» PR.
14. Галузева диференціація PR у першій половині XX століття.
15. Охарактеризуйте поширену практику впливу на громадську думку в Стародавній Греції.
16. Проаналізуйте військово-політичну пропаганду 1910–1950-х рр., визначте її вплив на теорію та практику PR.
17. Порівняйте між собою видатних ораторів античного світу, їх вплив на розвиток елементів PR.
18. Роль «Нового курсу» президента Ф. Д. Рузвельта в історії зв'язків з громадськістю.
19. Проаналізуйте, яким саме чином меценатство могло використовуватися як інструмент впливу на громадську думку в античну добу.
20. Громадські організації як замовники PR-послуг у XIX – першій чверті XX століття.
21. Проаналізуйте пропаганду країн — членів антигітлерівської коаліції, порівняйте з особливостями роботи американського Бюро воєнної інформації.
22. Охарактеризуйте PR у діяльності бізнес-корпорацій США в другій половині 1920-х – у 1950-ті роки.
23. Опишіть підходи Сократа, Платона та Арістотеля до управління громадською думкою.
24. Еволюція PR у діяльності бізнес-корпорацій Японії та Західної Європи в 1930–1950-і роки.
25. Британська пропаганда в роки Першої світової війни.
26. Розквіт PR на ґрунті соціально-економічної лібералізації, демократизації, розвитку громадянського суспільства (1960–1980-і рр.).
27. Проаналізуйте елементи PR у політичному житті країн Азії (XVI–XVII ст.), знайдіть спільні та відмінні риси з прото-PR у тогочасній Західній Європі.
28. Порівняйте прото-PR у Речі Посполитій (XVI–XVII ст.) з прото-PR у тогочасній Західній Європі, знайдіть спільні та відмінні риси.
29. Проаналізуйте прото-PR XV–XVIII ст., виділіть особливості використання письмових повідомлень у боротьбі за прихильність громадськості в тогочасній Європі.

30. Проаналізуйте історію прото-PR доби Середньовіччя, знайдіть та коротко охарактеризуйте ті її елементи, які були характерні для діяльності ремісників і купців.
31. Проаналізуйте технічні інновації XV–XIX ст.; визначте, які з них безпосередньо стимулювали розвиток елементів PR у XIX ст., прослідкуйте шляхи впливу цих інновацій на історію PR.
32. Модернізація суспільства в країнах Європи та у США XVIII – першої половині XIX ст., її вплив на розвиток елементів PR.
33. Проаналізуйте основні чинники та етапи глобалізації PR 1950–1990-х років.
34. Американська асоціація (товариство) із зв'язків із громадськістю (PRSA): створення, головні цілі, досягнення.
35. Історія створення та діяльності Міжнародної асоціації зі зв'язків із громадськістю (IPRA). Норми Кодексу професійної поведінки IPRA.
36. Історія появи та сновні положення Кодексу професійної поведінки британського Інституту зв'язків із громадськістю (IPR, CIPR).
37. Розроблення етичного кодексу Американською асоціацією (товариством) зі зв'язків із громадськістю (PRSA), зміни у позиції PRSA з питань дотримання етичних норм.
38. У чому полягає значення ідей та практики видатних діячів Просвітництва для розвитку технологій впливу на громадську думку?
39. Професійні вимоги до членів Міжнародної асоціації зі зв'язків із громадськістю IPRA, відповідно до положень Афінського кодексу (Міжнародний етичний кодекс зв'язків із громадськістю).
40. Поняття про публіситі, найвідоміші майстри та основні методи формування публіситі у США та Європі в XIX столітті.
41. Лісабонський, Афінський та Венеціанський кодекси етики PR, їх ініціатори, концептуальні основи, зміст.
42. Час та місце появи перших PR-компаній, здобутки та невдачі цих організацій.
43. Охарактеризуйте основні риси розвитку зв'язків з громадськістю в інформаційному суспільстві. Визначте головні тенденції в розвитку PR-освіти у другій половині XX століття.
44. Перші громадські об'єднання PR-професіоналів, народження та розвиток зв'язків з громадськістю як навчальної дисципліни (перша половина XX ст.).
45. Порівняйте головні світові зміни у PR 1990–2000-х рр. із перебігом трансформації PR-практики у незалежній Україні.
46. Внесок С.Блека, Ж.Сегела та Г.Берсона у теорію та практику зв'язків із громадськістю: порівняльна характеристика.
47. Проаналізуйте технології впливу на громадськість у політичному житті США наприкінці XVIII — на початку XX ст., знайдіть спільні риси зі сучасними технологіями політичного PR.
48. Охарактеризуйте основні чинники розвитку PR у 1990–2000-ні роки.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Рекомендовані джерела

Основна (базова) з історії реклами

1. Афанасьєв І. Ю. Історія PR : навч. посіб. Київ : Алерта, 2016. 140 с.
2. Владимирська А. Реклама : навч. посіб. Київ: Кондор, 2009. 224 с.
3. Подоляка Н.С. Історія реклами: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2015. 166 с.
4. Скибінський С.В. Історія реклами і PR : навч. посіб. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. 372 с.

Додаткова з історії реклами

1. Божкова В.В., Мельник Ю.М. Реклама та стимулювання збуту : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2009. 200 с.
2. Іванова І. Б. Історія української реклами: мовностилістичний аспект : монографія. Харків : Вид-во Юрайт, 2016. 372 с.
3. Історія української преси : навч. посіб. для студ. ф-тів журналістики вищ. закл. освіти / А. П. Животко. Київ : НВЦ "Наша культура і наука", 1999. 368 с.
4. Комаров Ю. Реклама як історичне джерело: методичні рекомендації з розвитку критичного мислення. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2014. № 10. С. 31–39.
5. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги / М. Мак-Люен ; пер. з англ. В.І. Постнікової, Є.В. Єфремова. — Київ : Ніка-Центр, 2001. 464 с.
6. Обласова О. І. Посібник до вивчення дисципліни «Історія реклами». Дніпропетровськ : ДНУ імені Олеся Гончара, 2015. 44 с.
7. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР.
8. Скибінський С.В. Історія реклами і PR в рисунках і схемах для студентів напряму підготовки 6.030302 "Реклама та зв'язки з громадськістю". Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2016. 112 с.
9. Хавкіна Л. Сучасний український рекламний міф: монографія. Харків :

Харківське історико-філологічне товариство, 2010. 352 с.

10. Що рекламували у львівській пресі близько 100 років тому? / Photo-lviv.in.ua : веб-сайт. URL: <http://photo-lviv.in.ua/scho-reklamuvaly-u-lvivskij-presi-blyzko-100-rokiv-tomu/>
11. Goodrum C., Dalrumple H. Advertising in America: The first 200 Years. New York: Harry N. Abrams, 1990. 320 p.
12. Sissors, J. Z., Baron, R.B. Advertising Media Planning : [посіб.]. New York, McGraw Hill. 2010. 481 p.

Інтернет-ресурси з історії реклами

1. Всеукраїнська рекламна коаліція: <http://www.vrk.org.ua/>
2. CreativityUA (ребрендований веб-сайт <http://reklamaster.com/>): <https://creativity.ua/>
3. <http://adage.com/>
4. <http://advertising.com.ua>
5. <http://advertnews.livejournal.com/>
6. <http://sostav.ua/>

Основна (базова) з історії PR

1. Афанасьєв І. Ю. Історія PR : навч. посіб. Київ : Алерта, 2016. 140 с.
2. Королько В. Г. Некрасова О. В. Зв'язки з громадськістю. Наукові основи, методика, практика : підруч. Вид. 3-тє, допов. і переробл. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 831 с.
3. Тихомирова Є. Б. Зв'язки з громадськістю: навч. посіб. / Є. Б. Тихомирова. Київ : НМЦВО, 2001. 560 с.

Додаткова з історії PR

1. Арістотель. Поетика. Харків: Фоліо, 2018. (Електронна книга).
2. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 264 с.
4. Кальна-Дубінюк Т. Паблік рілейшнз : навч. посіб. / Т. П. Кальна-Дубінюк, Р. І. Буряк. — Ніжин : Видавець ПП Лисенко, 2010. — 204 с.
5. Комунікація, демократичні стандарти в роботі органів державної влади : навч. посіб. для держслужбовців] / Н.К. Дніпренко та ін. Київ : Вістка, 2008. 164 с.
6. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги / пер. з англ. В.І. Постнікової, Є.В. Єфремова. Київ : Ніка-Центр, 2001. 464 с.
7. Пилипенко В.М. Перед лицем ворога. Польська антитурецька література середини XVI – середини XVII ст. Київ : Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, 2014. 232 с.

8. Примак Т. О. Практичний ПР. Київ : УАМ, Зовнішня торгівля, 2011. 240 с.
9. Шевченко О. В., Яковець А. В. PR: теорія і практика : підруч. / [наук. ред. Піскорська Г. А.]. Київ : Бізнесполіграф, 1999. 460 с.
10. Яковенко Н. М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. : навч. посіб. Київ : Генеза, 1997. 312 с.
11. Asian Perspectives on the Development of Public Relations [Electronic book/ ed. By Tom Warson. Palgrave Pivot, 2014. 176 p.
12. Bates, D. "Mini-Me" History [Electronic book]. 2002. URL: http://engine.koduleht.net/templates/kajatampere/files/mdl_files.php/HistoryofPublicRelationInstitute.pdf. (date of appeal : 28.01.2016).
13. Cutlip, S. Public Relations History: From the 17th to the 20th Century. Hillsdale (New Jersey), 1995. 300 p.
14. Lamme, M., Russell K. Removing the Spin: Toward a New Theory of Public Relations History. *Journalism and Communication Monographs*. — 2009. Nr. 11. P. 280–362.
15. L'Etang, J. Public Relations in Britain : A History of Professional Practice in the 20th Century. London : Lawrence Erlbaum, 2004. 275 p.
16. Lindenmann, W. Putting PR Measurement and Evaluation into Historical Perspective [Electronic resource] / Walter K. Lindenmann ; Institute for Public Relations. 2005. URL: <http://www.instituteforpr.org/topics/historical-perspective-measurement>. (date of appeal : 01.12.2015).
17. Nally, M. International Public Relations in Practice : [Посібник]. London : Kogan Page 1991. 214 p.
18. Public Relations: Critical Debates and Contemporary Practice / ed. by Jacquie L'Etang and Magda Pieczka. Mahwah, New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates, 2006. 513 p.
19. Redmond, J., Trager, R. Balancing on the Wire. The Art of Managing Media Organizations : [Посібник]. 1998. 468 p.
20. St. John, B. Lamme, M., L'Etang, J. (eds.). Pathways to Public Relations: Histories of Practice and Profession. London ; New York : Routledge, 2014. 354 p.
21. Watson, T. The Evolution of Public Relations Measurement and Evaluation. *Public Relations Review*. 2012 [September]. Vol. 38, Issue 3. P. 390–398.
22. Tungate M., Adland: A Global History of Advertising. London : Kogan Page, Ltd., 2013. 259 p.

Інтернет-ресурси з історії PR

1. <http://www.burson-marsteller.com/who-we-are/our-history/>
2. <http://www.ipra.org/about/history>

3. https://en.wikipedia.org/wiki/CERP_%E2%80%93_European_Confederation_of_Public_Relations
4. <http://www.prmuseum.org/>
5. <https://www.prsa.org/AboutPRSA/index.html#.V1HRheS5NX8>
6. <http://www.prweek.com/uk>

8. Навчально-методична карта дисципліни «Історія реклами та PR»

Разом: 120 год.; лекції — 20 год., семінарські заняття — 36 год.,
самостійна робота — 26 год.; МКР — 8 год., семестровий контроль — екзамен

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II				
Назва модуля	Ранні етапи розвитку реклами			Реклама у XX – на початку XXI століття				
Кількість балів за модуль	70			109				
Лекції	відвідування – 5 б.			відвідування – 9 б.				
Теми лекцій	Протореклама. Прояви реклами в античних і середньовічних державах – 1 б.	Розвиток реклами у XVI–XIX століттях. Поява перших рекламних агентств – 1 б.		Реклама у США та Європі: XX – початок XXI століття – 1 б.		Реклама в СРСР (1922–1991 рр.) і країнах Азії: (1910–2010 рр.) – 1 б.		Українська реклама: 1991–2010 роки – 1 б.
Теми семінарських занять		Перші прояви рекламної комунікації. Вплив мистецтва і друкарства на розвиток реклами – 1+10 б.	Поширення масової реклами на паперових носіях. Поява перших рекламних агентств – 1+10 б.	Рекламний бізнес у США та Європі в першій половині XX століття – 1+10 б.	Видатні рекламисти та рекламні компанії другої половини XX – початку XXI століття – 1+10 б.	Радянська реклама, її зв'язок із рекламними ринками інших держав – 1+10 б.	Особливості азійської реклами, її внесок у світовий розвиток -рекламного бізнесу – 1+10 б	Розвиток реклами у незалежній Україні: державне регулювання, особистості, компанії, кампанії – 1+10 б
			Реклама в друкованих ЗМІ XIX ст.: порівняння із сучасними рекламними кампаніями – 1+10 б.		Швидке реагування рекламистів на революційні технологічні зміни у XX – початку XXI століття – 1+10 б.			
Самостійна робота	5x2=10 б.			5x3=15 б.				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.			Модульна контрольна робота 2 – 25 б.				

Тиждень	IX	X	XI	XII	XII	XIV	XVI
Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV			
Назва модуля	Елементи зв'язків з громадськістю від Стародавнього світу до початку доби професіоналізму в PR			PR в індустріальних та постіндустріальних суспільствах: розвиток зв'язків з громадськістю як професії, важливої управлінської функції, навчальної дисципліни (друга чверть XX — початок XXI століття)			
Кількість балів за модуль	81			98			
Лекції	відвідування – 6 б.			відвідування – 8 б.			
Теми лекцій	Теоретичні засади PR. Цілеспрямоване формування громадської думки в державах Стародавнього світу, Середньовіччя та раннього Нового часу – 1 б.	Поширення елементів PR у діяльності держав та корпорацій, систематизація зв'язків з громадськістю: XIX – перша чверть XX століття – 1 б.		Еволюція технологій впливу на громадськість у другій половині 1920-х – наприкінці 1950-х років – 1 б.	Розквіт PR на ґрунті соціально-економічної лібералізації, демократизації, розвитку громадянського суспільства: 1960–1980-ті роки – 1 б.	Технологічна революція в PR-діяльності: поширення нових форм, прийомів: 1990–2000-ні роки. Глобалізація PR – 1 б.	
Теми семінарських занять	Риторика в соціальних комунікаціях античних держав та в ранньому Середньовіччі – 1+10 б	Прото-PR у Європі XVI-першої половини XIX століть – 1+10 б.	Поява нових підходів до роботи з громадськістю в США: друга половина XIX – перша чверть XX століття – 1+10 б.	Особливості теорії та практики PR наприкінці 1920-х - у 1950-ті роки – 1+10 б.	Формування професійних стандартів PR у розвинутих індустріальних демократичних країнах у 1960-1980-ті роки – 1+10 б.	PR у нових медіа, digital PR: технології впливу на громадськість у першому десятилітті XXI століття – 1+10 б.	Особливості побудови зв'язків з громадськістю в Україні 1991–2010 років – 1+10 б
			Досвід інформаційних кампаній XVI–XIX ст.: порівняння із сучасним PR – 1+10 б.			Швидке реагування фахівців PR на революційні технологічні зміни у XX – на початку XXI століття – 1+10 б.	
Самостійна робота	5x2=10 б.			5x3=15 б.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 – 25 б.			Модульна контрольна робота 4 – 25 б.			
Підсумковий контроль	Екзамен Усього до екзамену 358 бали, коефіцієнт 5,97. Максимальна оцінка за екзамен: 40 балів						